

DE WITTE BLINDE

OKKE JAGER

I

Hans Wagenaar schrok òp, toen de gong sloeg. Hij moest dus twee uur zo gezeten hebben: met zijn rug tegen de muur, zijn benen dwars over z'n bed en zijn handen — ja, dat was eigenlijk niet te zeggen, waar zijn handen al die tijd gelegen hadden. Want de handen van Hans Wagenaar lagen nooit stil. Als hij zat na te denken, zoals hij dat nu weer had gedaan — heel alleen op zijn kamer, nummer 42, tweede verdieping, eerste gang links — dan was het alsof al zijn gedachten uitstroomden naar zijn handen. Ja, het was alsof die gedachten nog verder wilden gaan, — maar omdat ze niet meer verder konden gaan, verdrongen zij elkaar in zijn handen. Daarom konden die handen niet stil op zijn knieën blijven liggen: ze bewogen voort-

durend met de gloedvolle onrust van een jongen in de puberteit, die in de lente geen weg weet met z'n energie.

Hans Wagenaar zelf was geen jongen meer. Hij zag er uit als iemand van veertig jaar, al was hij nog maar dertig. Dat kwam vooral door zijn ogen, die diep in hun kassen lagen en aan heel zijn gezicht een uitdrukking gaven van vermoedheid. Hij was blind.

Zijn handen lagen nooit stil, omdat daarin al zijn plannen en idealen moesten doodlopen. Bij zijn handen eindigde hijzelf, en bij hemzelf eindigde zijn leven. Hij had zijn handen nodig om door de wereld te kunnen gaan, — maar de wereld had zijn handen niet nodig.

Het ergste was niet, dat hij tastend met zijn handen langs de dingen ging. Het ergste was, dat de dingen onder zijn handen even koud bleven: ze hadden hem niet nodig.

Hij had liggen denken over een woord van de dominee, die wekelijks in de vergaderzaal van het Instituut een toespraak kwam houden. Hij mocht die dominee wel, meer dan z'n voorganger. Die laatste had altijd gesproken op een toon alsof hij tot kinderen sprak. Hans Wagenaar kende die toon al vanaf de dag, dat hij blind was geworden. Hij ergerde er zich zó aan, dat hij op den duur niet meer wilde luisteren naar alle mensen die hem op déze toon aanspraken: alsof hij eigenlijk niet meer normaal was, alsof hij — doordat hij niets kon zien — ook niet zoveel meer kon *in-zien*. Maar de nieuwe dominee sprak gewoon tot gewone mensen. Als hij sprak, kon je soms helemaal vergeten dat je blind was. Hij preekte niet alleen over de blinde Bartimeüs, maar ook over de gierige Zacheüs. Hij stond niet half te huilen bij zijn gebed, alsof zijn medelijden hem te veel werd; hij dankte voor de lente, zodat je ineens de bomen groen zag worden.

Eigenlijk was het vanmiddag de eerste keer geweest, dat hij iets zei over hun blindheid. Juist daarom had het diepe indruk gemaakt. Er was even een vlaag van ontroering door de zaal gegaan. Met de zuiver-aanvoelende intuïtie die zij hadden als blinden, hadden zij het plotseling van elkaar geweten, dat zij hiermee nog lang zouden bezig zijn.

Hans Wagenaar was er twee uur mee bezig geweest. De dominee had verteld van een blind meisje, dat in kinderlijke eenvoud haar blindheid had aanvaard door te zeggen: „Vaders spelen met hun kinderen, en dan leggen ze even hun hand voor de ogen van hun kind, terwijl ze een verrassing klaarleggen op tafel; als ze dan hun hand wegtrekken, ziet zo'n kind ineens iets moois. Zó is mijn Vader in de hemel aan 't spelen met mij. Hij heeft even Zijn hand voor mijn ogen gelegd. Als Hij straks Zijn hand weghaalt, — dan zie ik het mooiste wat er is, — dan kijk ik zo maar recht in de ogen van de Here Jezus.”

Hans Wagenaar had niet lang aan dit meisje gedacht, maar wel aan zichzelf. Was zijn leven dan alleen maar een spel van zijn Vader? Zou de grote verrassing pas komen, als hij de hemel binnenkwam? Moest hij nu niets meer doen dan wachten op het ogenblik, dat Vader Zijn hand zou wegtrekken? Hij dacht aan die twee dichtregels, die hij maar nooit kon kwijtraken:

„als eens ons hoofd, teruggebogen,
ten onder gaat,
glimlacht in onze dóde ogen
de dágeraad.”

Moest hij daar dan maar op wachten, en intussen heen en weer lopen van kamer 42, eerste gang links, naar de eetzaal beneden en de vergaderzaal er naast? Was het niet wat goedkoop van die dominee om honderdtwintig blinden — het Instituut was helemaal vol dit jaar — met een enkel gebaar te verwijzen naar de hemel? Hij wilde een taak hebben op áárde. Hij wilde maar niet spēlen met Vader; hij wilde wèrken voor Vader.

En toen was hem plotseling die gedachte ingevallen, die hem twee uur vasthield: dat Vader hem blind gemaakt had voor een speciale taak, die alleen een blinde kan vervullen. En wat was het, waardoor een blinde zich onderscheidde van andere mensen? Hij wist het maar al te goed: als hij op straat liep met zijn witte wandelstok, dan keek iedereen naar hem, dan werden alle levende ogen getrokken naar zijn dode ogen. Dat was zijn lijden: hij kon nergens komen, zonder de aandacht te trekken. Hij kon niet on-

opgemerkt langs de mensen heen gaan. Alle andere mensen in de stad passeerden elkaar als schepen in de nacht, — maar hij, opgesloten in de nacht, hij alleen kon nooit zo maar passeren. Hij kwam telkens het léven van de voorbijgangers binnen. Dat was zijn lijden. Maar zou dat ook niet zijn privilege kunnen zijn? Zou God alle ogen van de stad naar hem willen toetrekken — en had Hij dáárom zijn ogen verduisterd?

Deze gedachte had hem in boeien geslagen. God wilde hem gebruiken voor de mensen, — daarom had God hem neergezet in het middelpunt van hun belangstelling. Hij had het gevoel, dat heel de stad om hem heen stond. De mensen keken naar hem. Ze verwachtten iets van hem. God in de hemel keek ook naar hem. En God zei: „Begin maar!” Maar waar moest hij dan mee beginnen?

Hij kreeg het benauwd, onder al die blikken van de mensen en van God. Het was alsof God een grote microfoon voor zijn mond bracht —, hij moest gaan spréken en hij wist niet wát. En de stad stond te wachten. En God zei: „Begin nu maar! Ze kijken allemaal naar jou!”

Toèn moest hij denken aan Jona. Die werd door God zo maar neergezet in Ninevé. En die moest maar zien, dat hij de aandacht van de mensen trok.

Hij, Hans Wagenaar, hij had die aandacht al. Hij was bevoorrecht boven de dominees. De mensen keken al naar hem, voordat hij zijn mond opendeed. En als hij zou gaan spréken, — hij wist het: ze zouden zéker luisteren, ze zouden allen stilstaan om te horen wat hij te zeggen had. Zijn witte wandelstok zou alle voorbijgangers tegenhouden.

Toen moest hij denken aan Jesaja en Jeremia. Hoe was het al die profeten toch gelukt om de aandacht van de mensen te trekken? Ineens zag hij het voor zich: hoe Jesaja, die waarschijnlijk vorstelijk bloed in de aderen had, ondanks zijn hoge afkomst drie jaar achter elkaar bijna ongekleeed en barrevoets door de straten van Jeruzalem liep. Hij wist wel, waarom Jesaja dat deed. Hij liep er bij, zoals de krijgsgevangenen in die tijd er bij liepen. En dat was niet netjes meer. Maar zó alleen kon hij Jeruzalem waar-

schuwen, dat men eenmaal zó schamel gekleed als krijgsgevangene zou worden weggevoerd. Iedereen in Jeruzalem wist, wie Jesaja was. Als je zó drie jaar over straat loopt, dan is er niemand meer, die je niet zou kennen. Zelfs de kinderen wisten er alles van en speelden Jesajaatje, als moeder 't niet zag.

Toen wist Hans Wagenaar, waarvoor hij leefde. Jesaja liep er bij als een krijgsgevangene om alle mensen te laten zien dat zij zèlf krijgsgevangenen zouden worden. En hij was blind om alle mensen te laten zien dat zij zèlf blind waren.

Met een schok werd hij zich bewust, dat hij plotseling het doel van zijn leven had ontdekt. Het maken van een plan en de uitvoering daarvan waren nu nog maar een kleinigheid.

Hij zou er eerst voor moeten zorgen, dat heel de stad hem zou kennen en over hem zou praten. Hij moest een tweede Jesaja worden! Het was een geluk, dat niet alle blinden van het Instituut de gewoonte hadden om door de stad te wandelen. De meesten van hen gingen de andere kant uit: naar het dorp met de brede boslanen. Maar — er waren er toch wel, die ook geregeld in de stad kwamen. Hij moest zich goed van hen onderscheiden. Hij moest méér opvallen dan zij. Hij moest het gesprek van de dag worden.

Even huiverde hij. Hij had het altijd als zijn grootste lijdenservaren, dat de mensen zo naar hem keken. En nu werd dat zo maar zijn levensdoel. Zou hij dat ooit volhouden?

Juist die korte angst versterkte hem in zijn mening, dat dit de bedoeling van God met zijn blindheid was.

Hij moest zijn vrees voor de mensen overwinnen. Hij moest zich niet schamen voor zijn blinde ogen. Hij moest niet langer proberen weg te kruipen in de massa. Hij moest niet langer proberen altijd zo gewóón mogelijk te doen, om toch maar een gewóón mens te lijken. Hij was niet gewoon. Hij had een bijzondere taak. Hij moest ongewoon zijn — om op te vallen. Hij moest anders dan de anderen zijn om de anderen anders te maken.

Die zin vond hij zó mooi, dat hij het nog eens half-hardop herhaalde: ik ben anders dan de anderen om de anderen anders te maken.

Het was alsof in deze éne zin zijn hele levensraadsel werd opgelost. Dat „anders dan de anderen” moest hij beslist nog wat verder uitwerken. Hij dacht weer aan Jesaja. Als hij ook eens...? Maar nee —, krijgsgevangenen hebben tegenwoordig geen aparte kledij. Of moest hij in een gestreept gevangenispak...? Maar wat piekerde hij toch over gevangenschap? Hij behoefde de mensen toch niet te waarschuwen voor een babylonische ballingschap? Hij moest de mensen juist de vreugde brengen van de christelijke vrijheid! Hij moest ze met z'n blinde ogen gaan vertellen, dat ze allemaal blind waren voor de heerlijkheid van de nieuwe aarde, die op komst is! Hij moest er niet uitzien als een gevangene, maar als een verlost!

En toen ineens wist hij het: hij moest door de stad gaan lopen in een wit kleed.

Zoals Jesaja in zijn schamele en schandalige kledij iets liet zien van de toekomst, 'zó moest hij de toekomst van Jezus Christus aankondigen in het witte kleed van het feest der verlossing!

Ja, de mensen zouden er wel om lachen. Het zou een dwaas gezicht zijn: een blinde in een wit kleed met een witte wandelstok. Maar — iedereen zou zich afvragen, wat dat nu wel te betekenen had. En als heel de stad zou praten over de witte blinde, dan zou hij bekendmaken, dat hij op de stoep van 't stadhuis een toespraak zou houden voor iedereen, op de eerste Kerstdag. En ze zouden allemaal komen! De burgemeester zou stiekem luisteren achter de gordijnen, en de steegjes van de achterbuurten zouden leegstromen naar de markt.

En hij, Hans Wagenaar, hij zou al die mensen vertellen: „Jullie denken, dat ik blind ben, — maar jullie zijn het zelf! Jullie wilt vandaag wel even naar het Kindje in de kribbe kijken, maar — jullie vergeten, dat Hij een Man geworden is, Die bezig is met de komst van een nieuwe aarde.”

En hij zou heel concreet vertellen, wat dat betekent. Hij zou ze zóveel laten zien van wat Jezus beloofd heeft, dat ze onder doodse stilte naar huis zouden gaan.

Een blinde — die nu al het feestkleed heeft aangetrokken! Een

blinde — die al visioenen ziet oprijzen van een nieuwe aarde met nieuwe mensen!

Hij zou het ze toeroepen: „U verlangt nog meer naar een nieuw kleed over de tafel dan naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde! Misschien gaat u geregeld naar de kerk, en u gelooft in God, — maar er gaan dagen en weken voorbij dat u geen ogenblik aan de nieuwe aarde denkt. U vindt het vreemd, dat ik rondloop in een wit kleed. U denkt: die arme blinde is niet goed meer bij z'n verstand. Ja, toen Petrus zijn Pinksterpreek hield, riepen de mensen: hij is dronken! Tegenwoordig zou u roepen: dit is mij te Amerikaans! Maar Petrus was nuchter en ik ben het ook. Ik ben alleen dronken van liefde voor de Here Jezus. En ik weet, dat Hij op komst is. En ik kan het niet begrijpen, dat zelfs de kerkmensen onder u er zo'n moeite mee hebben om naar die komst te verlangen! Ik kan het niet begrijpen, dat u gelooft aan een nieuwe aarde, — en intussen blijft doorgaan met uw gemopper over de dure koffie. Ik kan het niet begrijpen, dat u het toch eigenlijk iets bijzonders vindt, als iemand sterk naar de wederkomst van Jezus verlangt. Ik kan het niet begrijpen, dat er op een kerkeraadvergadering als een opmerkelijke bijzonderheid wordt gerapporteerd: „Wij hebben op huisbezoek een meisje ontmoet dat naar de wederkomst van Jezus verlangt.” En ik vind het verdacht, als het na zo'n rapport héél stil wordt op zo'n kerkeraadvergadering. Ik begrijp niet. . .”

Ja, zó zou hij doorgaan, — en weer eindigen met dat indrukwekkende: „U denkt dat ik blind ben? U bent zèlf blind!”

Het was geen wonder, dat de handen van Hans Wagenaar niet stil bleven liggen op z'n knieën. Alle gebaren voor zijn toespraak had hij gemaakt, toen hij overdacht wat hij zou zeggen. En alles, wat een andere spreker nog kan bereiken met z'n ogen, deed hij met z'n handen: als het verlengde van de handen van Jezus Zelf.

Hij schrok óp, toen de gong sloeg. Maar vlug en veerkrachtig liep hij naar de eetzaal. Hij bemerkte met een schok, dat hij zijn wandelstok boven had laten liggen. Anders moest hij er altijd mee tasten naar de eerste traptree en de deur van de eetzaal. Hij was er nu gekomen zonder tasten. Hij had nu een doel.

De volgende dag was Hans Wagenaar al bezig met zijn witte kleed. Hij dacht er niet aan, hoe vreemd de mensen zouden opkijken, als zij hem zouden zien in een kleed dat niemand draagt. Hij dacht niet aan de mode.

Sinds hij blind was geworden, hadden de kleuren steeds meer betekenis voor hem gekregen. Een wit kleed was voor hem niet zo maar een wit kleed; het was geladen met een symboliek die alleen al door het woord „wit” bij hem werd opgeroepen. Hij zag zichzelf lopen door de stad, — en het was alsof heel de stad in een vage schemer was gehuld, waarin alleen *zijn* witte kleed afstak als één plek glanzende helderheid in de grauwe onwezenlijkheid van straten en huizen. Hij begreep niet, dat voor alle andere mensen de stad bestond uit een wemeling van kleuren, waarin zijn witte kleed alleen zou opvallen, omdat het uit de toon viel. Hij begreep niet, dat de methoden van Jesaja ook in een alleszins godsdienstige stad, waar men Jesaja kende als een bijbelheilige, niet meer begrepen en aanvaard zouden worden.

Maar één ding begreep hij goed: dat niemand in de alleszins godsdienstige stad werd verteerd van verlangen naar de nieuwe aarde. De gedachten die door de mensen van de stad werden gewijd aan de Stad die uit de hemel zou dalen, waren zó vaag, zo weinig omljnd, zo zwevend, dat zij zouden opschrikken, wanneer een concreet kleed, een zichtbaar en tastbaar kleed met dat nieuwe Jeruzalem in verband zou worden gebracht.

Er was in de hele stad nooit iemand op de gedachte gekomen om zich nu alvast te kleden voor het feest in de nieuwe stad. Misschien moet je eerst niets meer kunnen zien, voordat je gaat zien, wat niemand ziet.

Zo zat Hans Wagenaar te denken, met zijn beweeglijke handen bezig aan het kleed van de verlossing.

En hij dacht opnieuw na over de toespraak, die hij zou houden op de trap van het stadhuis. Hij hoorde het zichzelf al zeggen: „Het is Kerstfeest. U kijkt allen terug naar een ver verleden, toen de Zoon van God naar ons toe kwam als een Kind. Maar u zou

schrikken, wanneer Hij vandaag naar ons toe zou komen als een Man. U bent niet bang voor het Kind, — want over het Kind kunt u allemaal een beetje moederen. Maar u zou beven, als de Man, de Koning, uw kamer binnenkwam en plaats nam tussen de kerstboom en het harmonium. Daarom wilt u wel terugzien vandaag, maar u vergeet om vooruit te zien. Daarom is het Kerstfeest uw heerlijkste feest, — en een feest van Jezus' wederkomst bestaat niet eens."

Terwijl de toespraak groeide in zijn hoofd, groeide het witte kleed in zijn handen.

Een week later — vlak voor Kerstmis — liep hij in zijn nieuwe kledij door de stad.

Hij hoorde de verbaasde uitroepen om zich heen en zijn hart bonsde van blijdschap, omdat hij het doel van zijn leven had bereikt.

Maar niemand zei iets over het nieuwe Jeruzalem. Er werd gompeld over een reclamestunt voor een nieuw wasmiddel, dat nog witter zou wassen dan alle andere. Er werd gefluisterd over een misplaatste grap met een blinde, die zelf niet kon zien, welke kleren hij droeg.

Er werd met diep medelijden geconstateerd, dat deze blinde z'n verstand had verloren uit wanhoop over z'n blindheid. Er werd een politieagent gewaarschuwd, die onopvallend in de buurt van de witte blinde bleef.

Maar Hans Wagenaar zelf herhaalde stil voor zich heen de woorden die hem als een geleidehond de weg wezen: „Ik ben anders dan de anderen om de anderen anders te maken." Er lag een vreemde glimlach om zijn mond, alsof hij zich heel ver verheven voelde boven al de verbaasde mensen die hij passeerde. Hij voelde zich als een engel, die er door God op uitgezonden was, om zich tussen de mensen te begeven met een boodschap van de hemel.

Toen dat gevoel in zijn hart kwam, was voor het eerst de verbazing verdwenen, die hij sinds zijn blind-worden nog altijd gevoeld had: de vreemde vraag, waarom alles zo donker was om hem heen. Wie als een engel uit de hemel neerdaalt tussen de

mensen op aarde, — die moet zich wel omringd voelen door een dikke duisternis.

Maar Hans Wagenaar begreep niet, dat wie zich in een wit kleed zo'n apart en bijzonder mens voelt, al niet meer waardig is om het witte kleed te dragen.

III

Toen hij op de avond voor het Kerstfeest thuiskwam, hing zijn wandelstok losjes over zijn arm.

Hij had in de boslanen van het dorp achter het Blindeninstituut zijn toespraak voor de Kerstmorgen lopen repeteren. Het had gelukkig nog niet gesneeuwd of gevoren; hij zou ook zonder sneeuw een „witte Kerstmis” hebben in zijn nieuwe kledij.

Een paar meter voor de ingang van het Instituut gebeurde het. Hij liep als altijd, vlak bij de rand van de stoep. Hij wist: hier staan geen bomen tot aan de ingang. Hij liep vlugger dan anders, want het was al etenstijd.

Niemand zag het gebeuren: het Instituut stond in een stille laan, ook al kon er soms tamelijk druk verkeer zijn van auto's op weg naar de stad.

Hans Wagenaar liep met z'n hoofd recht tegen een verkeersbord aan. De wandelstok viel van z'n armen af. Hij voelde bloeddruppels op z'n lippen vallen. Hij werd kwaad. Niet zozeer vanwege de pijn in z'n hoofd, — dat was nog wel te verdragen. Maar hij werd kwaad, omdat hij niet zó hardhandig herinnerd wilde worden aan zijn blindheid.

Dat bord had daar nooit gestaan. Hij begreep niet, waar het zo ineens vandaan kwam. Hij begreep nog minder, waarvoor het moest dienen. Er was hier geen bocht, geen kruispunt, geen onbewaakte overweg, geen werk-in-uitvoering. Er was hier niets. Er was hier alleen — een blindeninstituut.

Ineens begreep hij het. Zijn vingers beefden, toen ze langzaam over het bord bewogen naar het onderschrift. Het was een driehoek met een lange streep van boven naar beneden. Hij kende

het teken: Gevaar! Attentie! Vlug vlogen zijn vingers over het onderschrift.

„Ik dacht het al,” zei hij. Er stond in duidelijke blokletters: „BLINDEN”.

Hij voelde zich plotseling weer even eenzaam, als toen hij nog geen tweede Jesaja was.

Het verkeer werd dus gewaarschuwd!

Ze moesten hier langzaam rijden, — voor 't geval er een blinde zou oversteken.

De wereld moest haar vaart hier minderen. Gevaar! Blinden!

Hij balde zijn vuisten van verontwaardiging. Hij vergat te bukken naar zijn wandelstok. Hij liep met een rood hoofd door de brede ingang van het Instituut en ging zwiiggend aan tafel zitten.

De anderen waren al begonnen.

Hij at niet veel, ook al was er krentenbrood ter ere van Jezus — of althans ter ere van het Kerstfeest.

Het hamerde in zijn hoofd: Gevaar! Blinden! Wie zou dat vreselijke bord daar hebben laten plaatsen? Daar had je weer dat afschuwelijke: dat de blinden werden bestempeld tot abnormale mensen. Het was alsof er op zijn rug een etiket was geplakt: Gevaar! Blind!

Gebeurde het dan ooit, dat één van hen zo maar de straat overstak? Dachten ze dan, dat een blinde ook al geen gehóór meer heeft? Hij hoorde elke auto al aankomen, voordat hij de hoek om was.

Er was hier — vlak voor het Instituut — toch nog nooit een ongeluk gebeurd?

Hij voelde zich persoonlijk beledigd door het nieuwe verkeersbord. Het leek op die dominee, die vroeger de bijbellezingen in het Instituut moest verzorgen. Dit bord had een huilerige stem. Er kleefde medelijden aan. Dat vervloekte medelijden van de mensen die dachten dat zij niet blind waren! Dit bord stond almaar te preken over Bartimeüs, — alsof er voor blinden geen andere teksten zijn. Dit bord zou later afgebeeld worden op folders van het Comité „Steun voor Blinden”.

Dit bord belichaamde de neerbuigende naastenliefde van de bank-

directeur, die een radiopraatje over het Blindeninstituut hoort en met een breed gebaar naar zijn chèqueboekje grijpt. Dit bord — het herinnerde hem aan al die juffrouwen in de tram en de bus, die achter zijn rug fluisterden: „Zie je dat? Die meneer is blind!” Hij had zich soms wel willen omkeren om te zeggen: „Maar die meneer is niet doof!” Maar hij had geleerd te zwijgen.

Het nieuwe verkeersbord moest hij ook maar weer laten wegzinken in de zee van zijn zwijgen. Op de bodem van die zee was nog wel een plaatsje tussen bankdirecteuren en juffrouwen uit de tram.

Maar het leek wel, alsof dit bord niet kòn zinken. De bankdirecteuren waren meestal gauw onder water verdwenen. Maar het verkeersbord was niet zwaar genoeg. Het bleef drijven.

Het was al tegen middernacht, toen Hans Wagenaar de deur opendeed van kamer 42. Hij sloeg zijn witte kleed om over zijn pyjama en sloop als een spookverschijning door de gang. Het was aardedonker, maar dat was het voor hem altijd en overal. Hij liep feilloos op de trap af en wist precies waar de eerste trede begon.

Toen hij de voordeur had opgedaan, bleef hij even luisteren. Al had er ook iemand onbeweeglijk in 't donker naar hem staan kijken, hij zou het gehoord hebben. Maar het Instituut sliep. Hij hoorde zelfs de ademhaling van het meisje van kamer 3 en het horloge op haar nachtkastje.

Daar lagen ze nu weer, alle honderdtwintig, omdat de horloges zeiden dat het nacht was. Daar lagen ze weer te wachten op de nieuwe dag, die even zwart zou zijn als deze nacht. Toch zouden er kaarsjes branden in de Kerstboom. Niemand zou de lichtjes zien, maar ze zouden allemaal de warmte van de vlammetjes langs hun geheven gezichten voelen gaan.

Maar Hans Wagenaar dacht nog niet aan het Kerstfeest. Hij liep recht op het verkeersbord af. Hij greep het vast met handen, waarin al zijn gedachten van deze Kerstnacht waren samenge-drongen. Zijn handen waren nog nooit zo sterk geweest. Het was alsof hij het welwillende medeleven van de bankdirecteur eindelijk eens te pakken had. Het was bijna, alsof hij de bankdirecteur

zèlf te pakken had. Hij rukte aan de driehoek met al de energie, die hij in de laatste jaren had moeten bedwingen. Hij trok en rukte aan de vloek van zijn leven. Hij scheurde z'n handen open aan de scherpe tophoek van zijn „Waarom?”

Hij knielde neer op de straat om de stenen los te maken, waartussen de paal stond vastgeklemd.

Hij wrong de paal naar boven vanuit het zand met een vreemde woede, die sterker werd omdat het zo lang duurde. Maar hij glimlachte triomfantelijk, toen hij met de paal en het bord in zijn hand het bos in liep.

„Ik zal hem zijn eigen graf laten graven,” dacht hij sarcastisch, en hij gebruikte het verkeersbord als een schop voor een kuil in het zand.

Het bos stond zwijgend om hem heen.

Even voelde hij zich als een misdadiger, die zijn slachtoffer begraaft, en er kwam iets dreigends in de stilte.

Maar hij schopte en trapte de kuil dicht met zijn voeten — en de stilte trok zich terug achter de bomen.

Toen de kuil dicht was en hij zich recht strekte, met een huivering van kou, begonnen in de stad de kerkklokken te luiden. Het was twaalf uur. Het Kerstfeest was begonnen. Hij trok het witte kleed dicht om zich heen en sloop het Instituut binnen onder een boog van beierende klokken.

IV

Hans Wagenaar heeft op de Kerstmorgen het doel van zijn leven of, anders gezegd, de trap van het stadhuis niet bereikt.

Toen hij zich in zijn witte kleed op weg begaf om het volk toe te roepen dat het blind was, merkte hij al meteen, dat er iets niet in orde was. De mensen op straat bleven — als hij passeerde — anders stilstaan dan anders. Hij kon niet alles verstaan, wat zij zeiden, — maar hij voelde dat er niet meer over nieuwe wasmiddelen of krankzinnigheid werd gesproken. Zou het soms komen, omdat het Kerstfeest was? Hij voelde zich niet zo rustig

meer, toen hij steeds meer voetstappen om zich heen hoorde. Hij gaf geen antwoord, als er geroepen werd: „Meneer, waar gaat u heen?” en „Wat is er met u aan de hand?”

Hij liep rechtdoor; hij trok een rechte lijn door de nacht die hem insloot. Maar de mensen drongen op; hij aarzelde. Wilden ze hem insluiten?

Na een paar stappen stond hij stil. Hij was tegen niemand aangelopen, maar hij wist dat hij niet verder kon. Hij wist, dat hij omsingeld was.

Hoe kwamen er toch zoveel mensen op straat? „Er is zeker zo juist een kerk uitgegaan,” dacht hij — en toen kwam zijn hele toespraak naar boven: „Al gaat u trouw naar de kerk, u bent blind — méér dan ik...”

Waarom zou hij wachten tot bij het stadhuis?

De mensen waren al naar hem toe gekomen. Ze stonden om hem heen en ze keken naar niets anders meer dan naar zijn witte kleed. Hij moest beginnen — hier en nu!

„Beste vrienden,” zei hij — en ’t was ineens stil. Die plotselinge stilte gaf hem de moed om verder te gaan. „U vraagt natuurlijk: wat is dat voor een vreemde vertoning? U begrijpt niet, wat dat betekent: een blinde in een wit kleed. Dit past niet op deze aarde: dit kleed is smetteloos wit...”

Hij kon niet verder gaan. De stilte was in één ogenblik veranderd in een zee van geluiden. Hij hoorde kinderen lachen, luidop. Hij hoorde moeders die hun kinderen maanden tot zwijgen. Hij hoorde opgeschoten jongens die zijn woorden herhaalden met stemmen die als een koude wind op hem afkwamen: „Smetteloos wit! Smetteloos wit!”

Hij stond kaarsrecht in die storm van plezier, maar hij was in dat éne moment de eenzaamste mens van de wereld.

Er kwam een vriendelijke stem van een oudere dame naar hem toe: „Kom maar mee, meneer. U kunt bij mij thuis even uitrusten. Ik woon hier recht tegenover.”

Uitrusten? Waarom zou hij moeten uitrusten? Ze wisten toch niet, dat hij vannacht niet geslapen had?

Een scherpe stem van een moeder sneed door hem heen: „Die

kinderen hebben geen greintje medelijden met zo'n arme blinde man."

Toen kon hij niet meer zwijgen. „Stilte!” riep hij — en het was nog stiller dan de eerste keer.

„U hebt medelijden met mij. Maar ik heb medelijden met u. U denkt dat ik blind ben. Maar ik zeg u, dat u zelf blind bent. Laat die kinderen maar rustig lachen! Ze lachen altijd, als ze iets zien, wat ze niet gewoon zijn te zien. Ik zal u vertellen, waarom ik dit witte kleed wil dragen op dit Kerstfeest. En ik denk, dat de kinderen het nog het best zullen begrijpen.”

Hij hoorde die oude dame weer fluisteren over „uitrusten, hier recht tegenover,” en daarom begon hij luider te spreken: „Dit kleed, blinkend wit...”

Maar het rumoer werd te groot. Opgeschoten jongens begonnen het elkaar weer toe te roepen: „Blinkend wit! Blinkend wit!”

Toen — plotseling — begreep hij het. Ze waren stil, als hij over zijn blindheid sprak. Maar zodra hij iets zei over zijn witte kleed, dan begon het. Er moest iets aan de hand zijn met dat kleed. En hoewel hij er niets van kon zien, meteen stond het voor hem vast, wat er aan de hand was. Een hoogrode kleur steeg naar z'n hoofd. Hij draaide zich om. „Laat mij door,” zei hij, en hij voelde hoe de mensen op zij gingen.

„Hij gaat naar het Instituut,” zei iemand.

„Ze moesten daar beter op de patiënten passen,” zei een ander.

„Het is een schandaal,” zei de oude dame van recht hiertegenover.

Hans Wagenaar liep zwiingend, met gebogen hoofd, naar zijn kamer. Hij wierp het witte kleed met een snel gebaar in de hoek en viel languit op bed.

Het was hem nu alles duidelijk: het witte kleed was niet wit meer. Vannacht, bij het gevecht met het verkeersbord, waren er bloedspatten op gekomen, en strepen van modder. In het bos hadden de bomen er hun sporen op achtergelaten. „Smettelooz wit!” had hij geroepen — en de kinderen hadden luid gelachen van plezier. Het witte kleed was een vuil vod geworden. Het leek niet meer op het kleed van de verlossing.

Terwijl Hans Wagenaar op bed lag als een boom, die geveld is, werd ook iets anders hem duidelijk. Hij had vannacht zijn recht op het witte kleed verspeeld. Hij had eigenlijk nog nooit het recht gehad om het te dragen. Hij had de mensen willen toeroepen: „Jullie zijn blind!” maar hij had zelf niet willen erkennen, dat hij blind was. Hij had het verkeersbord geháát, omdat er met grote letters op geschreven stond: Hans Wagenaar is blind. Daarom moest het de grònd in.

Hij had de mensen willen oproepen om te verlangen naar de nieuwe aarde. Maar hij had vergeten zichzelf op te roepen om de ellende te erkennen van de oude aarde.

Hij had de fout gemaakt van zovéél mensen: hij had een Kerstpreek willen houden voor ànderen, — en niet voor zichzelf. Hij had op de trap van het stadhuis willen staan, bóven de mensen, — en hij had vergeten, dat de mensen op het Kerstfeest alleen maar náást elkaar kunnen knielen. Daarom was het witte kleed niet wit gebleven.

Hans Wagenaar schrok òp, toen de gong sloeg. Hij moest dus twee uur zo gezeten hebben: met zijn rug tegen de muur, zijn benen dwars over z'n bed en zijn handen — zijn handen, die nooit stil lagen, lagen nu onbeweeglijk op z'n knieën. Want nooit zijn de handen van een mens zó moe en zó stil, als wanneer ze vergeefs zijn bezig geweest aan het witte kleed.

De gong sloeg voor de tweede maal.

Hans Wagenaar greep zijn wandelstok en zei tegen iemand die passeerde in de gang: „Ik ben blind.”

„Dat is het laatste nieuws!” zei de stem die voorbijkwam.

„Ja,” zei Hans Wagenaar, „dat is het laatste nieuws.”